

VALGA VALLA 2025. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

Valga 2025

Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus.....	4
1. VÄLJAVAATED RIIKLIKUL JA KOHALIKUL TASANDIL	4
2. PÕHITEGEVUSE TULUD	7
2.1. Maksutulud	7
2.1.1. Füüsilise isiku tulumaks.....	8
2.1.2. Maamaks.....	9
2.1.3. Reklaamimaks.....	9
2.2. Kaupade ja teenuste müük	9
2.3. Saadavad toetused tegevuskuludeks	13
2.4. Muud tegevustulud.....	16
3. PÕHITEGEVUSE KULUD.....	16
3.1. Valitsemine	18
3.2. Riigikaitse	19
3.3. Avalik kord ja julgeolek.....	19
3.4. Majandus.....	20
3.5. Keskkonnakaitse	21
3.6. Elamu- ja kommunaalmajandus.....	22
3.7. Tervishoid	24
3.8. Vaba aeg, kultuur ja sport	24
3.8.1. Sport.....	25
3.8.2. Noorsootöö, kultuuriasutused ja -kollektiivid.....	26
3.8.3. Vaba aja üritused.....	26
3.9. Haridus.....	27
3.9.1. Alusharidus	27
3.9.2. Põhiharidus, koolitransport	28
3.9.3. Koolitoit	28
3.9.4. Huviharidus ja huvitegevus.....	29
3.9.5. Muu haridus	29
3.10. Sotsiaalne kaitse.....	29
3.10.1. Hoolekandeesutused	30
3.10.2. Sotsiaalabi teenused ja toetused.....	31

3.10.3. Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldus	31
4. INVESTEERIMISTEgevus	32
5. FINANTSEERIMISTEHINGUD	33
6. VÕRDLUS EELARVESTRAATEGIAGA	34

Sissejuhatus

Valga valla 2025. aasta eelarve koostamisel on õiguslikuks aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus ja Valga valla finantsjuhtimise kord. Kohalikul tasandil on eelarve koostamisel juhitud dokumentidest „Valga valla arengukava aastani 2035+“ ja „Valga valla eelarvestrateegia 2025–2030“. Riigi tasandil on lähtunud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi viimasest teadaolevast tasandus- ja toetusfondi jaotisest (10.02.2025 seisuga) ning eelolevaks aastaks kavandatud maksumuudatustest. Üldise fooni tulude, kulude, investeeringute ja finantstehingute planeerimisel loob Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos ja Eesti Panga 2024. aasta kolmandas kvartalis ilmunud rahapoliitika- ja majandusteemaline publikatsioon¹.

Eelarve koostamisel on silmas peetud kolme alusprintsipi – tekkepõhisus, jätkusuutlikkus ja konservatiivsus:

- Tekkepõhisuse printsiip tähendab, et eelarves kajastatakse tehingud (nii tulu kui kulu) vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse;
- Jätkusuutlikkuse printsiip tähendab, et eeskätt kulude planeerimisel on kinni peetud põhimõttest, et põhitegevuse tulem kataks ära samaks aastaks planeeritud laenuintresside kogusumma;
- Konservatiivsuse printsiibi sisu seisneb selles, et nii tulude kui kulude planeerimisel on tulenevalt üldisest majanduskeskkonnast jäädud ettevaatlikuks ja baseerunud esimeses lõigus nimetatud publikatsioonide pessimistlikele stsenaariumitele. Kõikides valdkondades on tegevuskulude planeerimisel arvestatud võimalikke kokkuhoiu momente.

Eelarve seletuskiri koosneb kuuest alapeatükist, millest esimene algab eeloleva aasta väljavaadetest riigi tasandil ning lõppeb sotsiaalmajandusliku olukorra kirjeldusega kohaliku omavalitsuse tasandil. Teises peatükis antakse ülevaade 2025. aastaks planeeritud põhitegevuse tuludest ja nende kujunemise alustest. Kolmandas peatükis esitatakse põhitegevuse kulud liigendatuna valitsemisalade ja kulude majandusliku sisu lõikes. Neljandas ja viiendas peatükis on välja toodud vastavalt planeeritud finantseerimistehingud ja investeeringud. Viimases, kuendas peatükis, võrreldakse 2025. aasta eelarvet kehtiva Valga valla eelarvestrateegia suhtes.

Käesolev eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks 01.01.–31.12.2025. Eelarve esitusvaluutaks on euro. Seletuskirja tabelites on 2025. aasta eelarve võrdlusbaasina kasutatud 2023. aasta täitmise ja 2024. aasta põhieelarve mahtusid, et veelgi paremini mõista muutuste ulatust.

1. VÄLJAVAATED RIIKLIKUL JA KOHALIKUL TASANDIL

Eesti majandus on alates 2022. aastast tänasesse päeva liikunud süvenevas langustrendis. Langus on olnud laiapõhjaline ja puudutanud vähemal või rohkemal määral kõiki sektoreid, teistest mõnevõrra enam on pihta saanud energeetika ja töötlev tööstus. See on kahandanud Eestis tegutsevate ettevõtete kindlustunnet tuleviku suhtes ning ettevõtete ebakindlus on omakorda kandunud üle majapidamistele, piirates üha enam nende tarbimisvõimalusi ja pärssides seeläbi majandusaktiivsust. Pöördepunkti selles osas näeb Rahandusministeeriumi suvise

¹ Rahapoliitika ja majandus 3/2024. Eesti Pank. URL: https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2024-09/rpm2024_3.pdf

majandusprognoosi koalitsioonilepet arvestav stsenaarium ette 2025. aastal, mil ennustatakse 2,1%-list majanduskasvu. Ka Eesti Pank täheldab oma majandusteemalises publikatsioonis majanduslanguse stabiliseerumist, aga möönab samas, et üldist paranemist ei ole veel samuti toimunud.

Ettevõtete investeeringutele ja majapidamiste tarbimisele on negatiivselt mõjunud enneolematult kiire hinnakasv ja laenuintressimäärade tõstmine. Intressimäärad on tänaseks hinnakasvu aeglustumise järel tasapisi hakanud langema, aga nagu hindab Eesti Pank, on inflatsioon euroalal taandunud siiski inertsel, mistõttu intressimäärade alanemine ja jõudmine inflatsioonieelsele tasemele toimub arvatust pikema ajaperioodi vältel. Ka Rahandusministeeriumi prognoos jääb võrdlemisi ettevaatlikuks ning ennustab eratarbimise ja ettevõtete investeeringute mahu järkjärgulist taastumist tavapärasele tasemele paari eeloleva aasta jooksul. Tuleb aga arvestada, et Eesti puhul on inflatsioon visa taanduma, kuivõrd 2024. aastal jätkasid hinnad kasvu nii käibemaksureformi kui ka lisandunud tubaka- ja alkoholiaktsiisi mõjul ning uues koalitsioonileppes kokkulepitu järgselt võib oodata, et 2025. aastast tõuseb majapidamiste ja ettevõtete maksukoormus veelgi. Lisaks viitavad nii Rahandusministeerium kui Eesti Pank 2024. aasta lõpus aset leidvale energiakandjate ja toiduainete hindade kallinemisele, mistõttu püsib tarbijahindade tõus eelduslikult ka 2025. aastal pigem 5% juures.

2024. aasta kokkuvõttes prognoosib nii Rahandusministeerium kui Eesti Pank tööpuuduse kasvu 7%-ni ja 2025. aastal tööpuuduse stabiliseerumist sellel tasemel. Enim on palgatöötajate arv vähenenud ehitus- ja kinnisvarasektoris, töötlevas tööstuses, laonduses, veonduses, kaubanduses ja avalikus halduses. Eesti Panga väljavaate kohaselt on küll mõningast töötuse määra langemist oodata 2025. aastal, kuid see arvatakse olevat aeglane just töötajate alarakendatuse tõttu käesoleval ajahetkel. 2025. aastal ees ootavate maksumuudatuste mõjul näeb Eesti Pank ette, et majandus taastub kriisidest aeglasemalt ja selle tagajärjel on oodata ka tööturu pikemat vindumist ning töötuse kahanemise edasilükkumist kaugemas tulevikku. Aeglustumise märke näitab ka palgakasv, mis seni on kasvanud inflatsiooni ja tööjõu struktuurse nappuse tõttu võrdlemisi kiirelt. Kui perioodil 2022–2023 kasvasid palgad nominaalselt 11,5%, siis edaspidi prognoosib Rahandusministeerium selle taandumist siiski tavapärase 5–6% juurde. Eesti Panga hinnangul kasvasid palgad kiiremini teenindussektoris, kus miinimumpalga tõusul oli tugevam mõju. Varasemas, teise kvartali publikatsioonis on nenditud sedagi, et kui miinimumpalga tõus jääb kasvama keskmisest palgast kiiremas tempos, toetab see palgakasvu jätkumist. Hiljaaegu on ka saavutatud kokkulepe palga alammäära osas, mis 2025. aastaks on 886 eurot ehk 8% enam kui käesoleval aastal.

Valitsussektori eelarvepuudujääk on süvenenud eelnevatel aastatel tehtud kuluotsuste, aga ka suurenenud investeeringute mahu tõttu. Koalitsioonilepet arvestamata on hinnatud, et eelarvepuudujääk suureneks 2025. aastal 4,4%-ni SKP-st. Kuna see on suurem Euroopa reeglitega lubatud 3%-lisest piirmäärast, on koalitsioon leppinud kokku mitmetes maksumuudatustes, samuti on valitsussektoris oodata kärpeid ja varasemast väiksemat riigi tuge majanduse elavdamiseks. Kõikide kavandatavate muudatuste koosmõjul prognoositakse 2025. aastal füüsilise isiku tulumaksu laekumise vähenemist ligi 340 mln euro võrra. Tarbimismaksude (käibemaks, aktsiisimaksud) panus riigi tuludesse arvatakse siiski olevat suurem kui eelnimetatud tulumaksu muudatuste mõju ning kokkuvõttes oodatakse, et riigi tulud 2025. aastal kasvavad 394 mln euro ulatuses. Teisalt on ka riigi kulud kasvamas kiiremini, eeskätt prioriteetsetes valdkondades nagu riigikaitse, haridus,

tervishoid ja sotsiaalkaitse. Kogu valitsussektori kulude osakaal on SKP-s kõrgem kui kunagi varem (keskmiselt 45% SKP-st, võrdluseks 2022. aastal oli see 40%). Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk ulatus 2023. aastal 0,5%-ni SKP-st ning see oli tingitud tulude reaalhindades vähenemisest ja kulude kiirest kasvust. Vaatamata kasvanud intressikuludele ja omavalitsuste halvenenud finantsvõimekusele prognoosib Rahandusministeerium defitsiidi jätkumist vähemalt samal tasemel kuni järgmiste kohalike omavalitsuste valmiseni aastal 2025.

Valga valla pindala on kokku 745 km². Valla keskuseks on Läti piiril asuv Valga, kus ühiskondlikest asutustest paiknevad vallavalitsus, riigigümnaasium, kutsekool, kaks põhikooli, kolm lasteaeda, noortekeskus, haigla, keskraamatukogu ja kultuurikeskus. Valla suuremad piirkondlikud keskused on Tsirguliina, Hargla, Lüllemäe ja Öru. Valga valla maapiirkondades tegutsevad neli piirkondlikku teeninduskeskust (Tsirguliina, Hargla, Lüllemäe, Öru), kolm lasteaeda ja kolm põhikooli (Tsirguliina lasteaed ja kool, Lüllemäe lasteaed ja kool, Hargla lasteaed ja kool), kolm kultuurimaja (Tsirguliina, Lüllemäe, Hargla), üheksa haruraamatukogu (Hargla, Kaagjärve, Koikküla, Laatre, Lüllemäe, Sooru, Tagula, Tsirguliina, Öru) ning neli noortekeskust (Tõlliste, Öru, Taheva, Karula).

Rahvastikuregistri andmetel elas Valga vallas 2024. aasta alguses kokku 15 228 inimest. Suurem osa elanikkonnast on koondunud Valga linna (76%). Keskmise asustustihendus on 20,4 elanikku m² kohta. Demograafiline struktuur Valga vallas on püsinud aastaid suhteliselt sarnaste proportsioonidega – umbes viiendiku moodustavad lapsed vanuses kuni 18. aastat, pisut üle poole tööealised ja veerand elanikkonnast on pensioniealised. Pikemas ajaaknas vaadatuna on trend laste ja tööealiste vähenemise ning pensioniealiste suurenemise poole. See on aasta-aastalt suurendanud ülalpeetavate määrade ehk töötavate inimeste koormust kuni 14aastaste ning 65aastaste ja vanemate elanike ülalpidamisel. 2024. aasta hakul tuli 100 tööealise inimese kohta arvutuslikult 63,8 mittetöeas inimest. Vallaeelarve kontekstis tähendab see täiendavat lisavahendite vajadust hariduses ja sotsiaalhoolekandes. Samal ajal tulude pool vajadustega proportsionaalses tempos ei kasva, sest ühelt poolt kahaneb maksumaksjate arv ja teisalt vähenevad riigieelarvelised toetusfondi eraldised üldhariduskoolide ülalpidamiseks, kuivõrd praegu kehtiv rahastusmudel baseerub õpilaste arvul. Sellele leevendust lähiajal ei näi olevat, sest nagu näitab arvutatud tööturusurveindeks, jätkub selline trend tööealiste kahjuks ka järgneval kümnendil. Samuti näeb Statistikaameti pikaajaline rahvastiku prognoos ette Valga maakonnas rahvaarvu kahanemist eeloleval kuuel aastal keskmiselt 1,45% aastas, tegelik viimaste aastate rahvaarvu vähenemine Valga vallas on jäänud –0,7..1,5% vahemikku. Asjakohased Valga valda iseloomustavad statistilised näitajad on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Peamised statistilised näitajad Rahvastikuregistri andmetel seisuga 01.01.2024

Rahvaarv 2024	Alaealised, (% kogurahvastikust)	Tööealised (% kogurahvastikust)	Pensioniealised (% kogurahvastikust)	Ülalpeetavate määr
15 228	2853 (18,7%)	8587 (56,4%)	3788 (24,9%)	63,8
Tööturusurve- indeks	Maksumaksjate arv ²		Registreeritud töötus ³	Keskmine brutotulu, eur ²
0,71	5642		717	1472

² Näitaja on seisuga november 2024 ja sesoonselt korrigeeritud. Väljamaksete andmete graafikud (27.12.2024). Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. URL: <https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/finantskorraldus#finantsulevaated>

³ Näitaja on seisuga 31.12.2024. Päevane töötuse statistika. Töötukassa. URL: <https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/paevane-statistika>

Piiriäärsest asukohast tingituna on Valga valla ettevõtetel privileeg ja võimalus kasutada nii töajõudu, hankijaid, kui kliente ning osta teenuseid Läti Vabariigist. Teisalt seab just kaugus riigi pealinnast ja teistest suurematest keskustest piiranguid siinsele ettevõtlusele, sest teeb kulukamaks transpordi ja pärsib sobiva tööjõu leidmist. Maksumaksjate keskmine arv Valga vallas on viimase viie aasta jooksul langenud alla 6000 inimese piiri. Viimane teadaolev seis pärineb 2024. aasta novembri kohta, kus maksumaksjaid oli Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi andmetel 5642. 2024. aasta üks suuremaid kollektiivseid koondamisi toimus kevadel ligemale 50 töötajaga mööbli tootmisettevõttes Gomab.

Kuna kohaliku omavalitsusüksuse eelarvesse annavad üksikisiku tulumaksu laekumised 50% kogutuludest, siis on valla huvides, et võimalikult palju elanikke oleks aktiivselt tööga hõivatud, töötute arv püsiks madal ja töötuks jäänud naaseksid kiiresti tagasi tööturule. Töötuid oli Valga vallas 2024. aasta alguse seisuga 816 inimest⁴ (10% tööealisest elanikkonnast), aasta lõpuks oli töötute arv mõnevõrra vähenenud (717 inimest). Keskmine sissetulek Valga vallas oli Rahandusministeeriumi andmetel 2024. aasta novembris 1 472 eurot kuus. Omavalitsus ise on piirkonna suurim tööandja, pisut alla kümnendiku kogu valla tööealisest elanikkonnast töötab konsolideerimisgruppi kuuluvas asutuses. Piirkonna suurimad erasektori tööandjad töötajate arvu poolest on Valga Haigla AS, Atria Eesti AS, Sami Tootmine AS, Masi Jeans OÜ, Valga Depoo AS, Aclima OÜ ja Laatre Piim AS. Suurimad tööajomaksude maksjad on Valga Haigla AS, Atria Eesti AS, Sami Tootmine AS, Valgamaa Kutseõppekeskus, Keil M.A OÜ, Aclima OÜ, Otolux AS, Laatre Piim AS ja Valga Depoo AS⁵. Peamised ettevõtluse tegevusvaldkonnad Valga vallas on hulgi- ja jaekaubandus (18% registreeritud ettevõtetest), põllu- ja metsamajandus (17%), ehitus (13%) ja töötlev tööstus (7%).

2. PÕHITEGEVUSE TULUD

Tulude eelarve planeerimise aluseks on 2024. aasta tulude laekumine, 2025. aastaks planeeritud tegevused, riigi tasandil kavandatud ja tänaseks hetkeks seadustatud maksumuudatused, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi viimane teadaolev tasandus- ja toetusfondi jaotus ning Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga koostatud prognoosid eelolevaks aastaks.

Valga valla 2025. aasta eelarve põhitegevuse tulude kogumaht on 27 780 891 eurot. Võrreldes 2024. aasta eelarvega kasvavad põhitegevuse tulud 500 578 euro võrra ehk 2,95%.

2.1. Maksutulud

Maksutulud on 2025. aastaks planeeritud summas 13 684 480 eurot, kasv aastases võrdluses 4,59% (tabel 2). Maksutulud moodustavad 2025. aasta põhitegevuse tulude eelarve mahust 49,26%. Valdava osa maksutuludest moodustab füüsilise isiku tulumaks (96,25%) ja ülejäänud maamaks (3,68%). Kohalikel maksudel, millest Valga vallas on kehtestatud vaid reklaamimaks, on valla eelarves väga väike osakaal.

⁴ Päevane töötuse statistika. Töötukassa. URL: <https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/paevane-statistika>

⁵ Maksu- ja tolliamet: Avaandmed: maksulaekumise, statistika, Tasutud maksud, käive ja töötajate arv III kvartal 2024. URL: <https://www.emta.ee/eraklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#tasutud-maksud-uldinfo>

Tabel 2. Maksutulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Füüsilise isiku tulumaks	11 627 400	12 687 427	13 171 480	3,82%
Maamaks	384 571	384 000	503 000	30,99%
Reklaamimaks	16 800	13 000	10 000	-23,08%
Maksutulud kokku	12 028 907	13 084 427	13 684 480	4,59%

2.1.1. Füüsilise isiku tulumaks

Kohaliku omavalitsuse eelarvesse laekuva füüsilise isiku tulumaksu arvestuse aluseks on pensionitulu ja muu tulu, v.a kohustusliku ja täiendava kogumispensioni ennetähtaegsed väljamaksed, dividendid ja vara võõrandamisest saadud tasu. 2025. aasta oli esmakordne, kui pensionitulu võeti aluseks kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu arvestamisel. Järgneva kolme aasta jooksul toimub järkjärguline üleminek uuele KOV-de rahastusmudelile, kus muult tulult KOV-de eelarvesse laekuv tulumaksuäär väheneb ja samal ajal pensionitulult laekuv tulumaksuäär suureneb. Sellest tulenevalt on füüsilise isiku tulumaksu planeerimisel arvestatud, et alates 1. jaanuarist 2025 laekub maksumaksja/pensionitulu saaja elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse:

- 1) residendist füüsilise isiku muust maksustatavast tulust 11,29%;
- 2) residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist 5,5%.

Seega jääb füüsilise isiku tulumaksu laekumist mõjutama maksumaksjate ja pensionitulu saajate arv ning nende brutosissetulek. Tulumaksu täpsemaks prognoosimiseks on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium välja töötanud arvestustabeli, mis ajalooliste andmete ja prognoositavate muutujate põhjal arvutab eeldusliku tulumaksu. Muutujateks on selles mudelis kuu keskmise tulu muutus, tulu saajate arvu muutus ja võlamäär. Valga valla 2025. aasta eelarve puhul on varasemale statistikale ja sotsiaalmajanduslikule olukorrale tuginedes eeldatud, et pensionitulu saajate arv kasvab 1% ning keskmine pensionitulu (peamiselt aprillis toimuva indekseerimise järel) 6% (vt tabel 3). Samal ajal on tööealise elanikkonna kahanemise ja muude tulude vähenemise pealt prognoositud muu tulu saajate arvu langust -4% ja muu tulu keskmiseks kasvaks 1%. Nende eelduste kohaselt on saadud 2025. aasta füüsilise isiku tulumaks summaks 13 171 480 eurot.

Tabel 3. Füüsilise isiku tulumaksu arvestuse aluseks olevad näitajad

	2024								Prognoositud muutus 2025
	jaan	veeb	märts	apr	mai	juuni	juuli	aug	
Pensionitulu saajate arv	4141	4150	4155	4156	4161	4161	4147	4139	2%
Muu tulu saajate arv	5717	5726	5722	5691	5636	5717	5710	5702	-4%
Keskmine pensionitulu	674	676	673	746	746	744	746	746	6,00%
Keskmine muu tulu	1359	1366	1395	1462	1447	1532	1481	1435	1,00%

2.1.2. Maamaks

Maamaks on riiklik maks, mis laekub 100%-liselt kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Vastavalt Valga Vallavolikogu 31.05.2023 määrusele nr 40 on Valga valla haldusterritooriumil kehtestatud järgmised maamaksumäärad:

- 1) elamumaa ja maatulundusmaa õuema kōlvikule 0,5% maa maksustamishinnast aastas;
- 2) maatulundusmaale 0,5% maa maksustamishinnast;
- 3) ärimaa, tootmismaa jm sihtotstarbelisele maale 1% maa maksustamishinnast.

Maamaksu tulude planeerimisel võimalike muutustega maksustamismäärades ei ole 2025. aasta eelarves arvestatud, küll aga suurendab esialgsete kalkulatsioonide kohaselt maamaksu tulu 50% (20 eurose) kaitsemehhanismi rakendumine 2025. aastal. Maamaksu kalkuleerimisel on kasutatud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt koostatud maamaksu kalkulaatorit. Selle mudeli kohaselt on 2025. aasta eelarves planeeritud maamaksu tulu summas 503 000 eurot, mis on 30,99% suurem 2024. aastaks planeeritud summast.

2.1.3. Reklaamimaks

Reklaamimaks on kohalik maks, mille osakaal valla eelarves on väike (alla 1% põhitegevuse kogutulude mahust). Reklaamimaks 2025. aasta eelarves on planeeritud summas 10 000 eurot. Vähenemine võrreldes 2024. aastaga on tingitud reklaamimaksu prognoositud väiksemast laekumisest 2024. aastal.

2.2. Kaupade ja teenuste müük

Kaupade ja teenuste müügi all kajastub tulu riigilõivudest, haridus-, kultuuri- ja spordiasutuste tulud, samuti tulud sotsiaalalalasest tegevusest, elamu- ja kommunaalalasest tegevusest ning üldvalitsemise-, metsa- ja renditulu. Kaupade ja teenuste müügitulu on 2025. aasta eelarves planeeritud summas 1 524 506 eurot, kasv aasta võrdluses 4,97% (vt tabel 4). Kaupade ja teenuste müük moodustab 2025. aasta põhitegevuse tulude eelarve mahust 5,49%.

Tabel 4. Kaupade ja teenuste müük

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Riigilõiv	13 389	12 000	12 000	0,00%
Tulud haridusalasest tegevusest	634 991	540 445	644 335	19,22%
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	93 826	65 230	68 827	5,51%
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	42 033	37 000	37 500	1,35%
Tulud sotsiaalalalasest tegevusest	652 555	372 470	298 920	-19,75%
Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud	40 030	36 300	39 300	8,26%
Tulud transpordialasest tegevusest	0	0	15 600	
Üldvalitsemise tulud	1 105	0	0	
Metsatulu	238 490	150 000	150 000	0,00%

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Üür ja rent	259 848	238 884	258 024	8,01%
Tulu kokku	1 976 267	1 452 329	1 524 506	4,97%

Tabel 5. Haridusasutuste tulud majandustegevusest

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tulud haridusalasest tegevusest	540 445	644 335	19,22%
<i>Huvikeskuse õppemaksud</i>	<i>16 800</i>	<i>21 500</i>	<i>27,98%</i>
<i>Valga Muusikakooli tulu (õppetasu, pillirent)</i>	<i>36 400</i>	<i>48 100</i>	<i>32,14%</i>
<i>Lasteaia kohatasud teistelt KOV-lt</i>	<i>153 648</i>	<i>206 822</i>	<i>34,61%</i>
<i>Lasteaia kohatasud lapsevanematelt</i>	<i>89 594</i>	<i>93 772</i>	<i>4,66%</i>
<i>Lasteaia õppetasu lapsevanematelt</i>	<i>59 198</i>	<i>62 496</i>	<i>5,57%</i>
<i>Lasteaia toiduraha lapsevanematelt</i>	<i>154 511</i>	<i>173 713</i>	<i>12,43%</i>
<i>Üldhariduskoolide kohatasud teistelt KOV-lt</i>	<i>30 294</i>	<i>37 932</i>	<i>25,21%</i>

Summaarselt suurima osa kaupade ja teenuste müügist annavad 2025. aasta eelarves tulud haridusalasest tegevusest (644 335 eurot), milles kajastuvad põhihariduse ja alushariduse teenuste müük teistele omavalitsustele, vanemapoolne lasteaia koha- ja õppetasu ning toitlustamine, samuti huvikeskuse õppetasu, muusikakooli õppetasud ja pillirent (vt tabel 5).

Teiste valdade ja linnade registris olevate, kuid Valga valla üldhariduskoolides õppivate laste õppekoha maksumuse aluseks on Vabariigi Valitsuse määrus „Õppekoha tegevuskulu piirmäär ühe kuu kohta 2025. aastal“. Määruse eelnõu kohaselt on õppekoha tegevuskulu piirmäär 2025. aastal 109 eurot (2024. aastal oli see 102 eurot). Lasteaedade puhul kujuneb õppekoha maksumus kulupõhiselt vastavalt iga kohaliku omavalitsuse tegelikele alushariduse kuludele. Valga vallas on arvestatud 2025. aastaks õppekohamaksumusega 553 eurot ühe lapse kohta ühes kalendrikuus (2024. aastal oli see 531, 78 eurot). Vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemi (edaspidi EHIS) 10.11.2024 seisule on Valga valla lasteaedades teiste omavalitsuste lapsi kokku 34 ja üldhariduskoolides 29.

Tulenevalt miinimumpalga tõusust 2025. aastal suureneb ka vanemapoolne lasteaia koha- ja õppetasu 8% võrra. Seega on alates 1. jaanuarist 2025 arvestatud kohatasuna 15,95 eurot (senise 14,76 euro asemel) ja õppetasuna 10,63 (senise 9,84 euro asemel). Toidupäeva maksumuse osas 2025. aastal muudatusi planeeritud ei ole ja toidupäeva vanemapoolseks maksumuseks jääb linna lasteaedades 2,75 eurot ja maapiirkonna lasteaedades 1,40 eurot.

Huvikeskuse ja muusikakooli õppemaksud ei ole 2025. aastaks muudatusi kavandatud. Õppemaks jääb 2024. aasta tasemele – huvikeskuses 10 eurot ringi kohta ning muusikakoolis sõltuvalt õppeastmest ja suunast – eelõppes 15-20 eurot kuus, põhiõppes 25 eurot kuus, studioõppes 10

eurot kuus, vabaõppes 25 eurot kuus ja täiskasvanuõpe 45 eurot kuus. Küll aga lisandub muusikakooli tulueelarvesse pillirent, 2025. aastaks planeeritud pillirendi tulu kogusumma on 2700 eurot.

Eelkirjeldatud muudatuste mõjul suureneb tulu haridusalasest tegevusest aasta võrdluses 19,22%.

Tulud kultuuriasutuste majandustegevusest on 2025. aasta eelarves planeeritud summas 68 827 eurot, kasv aasta võrdluses 5,51% (vt tabel 6). Valdavalt on asutuste lõikes tulu planeeritud 2024. aasta tasemel. Mõningast tulude kasvu on prognoositud 2024. aasta täitmise pealt Valga Muuseumi piletitulu, raamatukogu tasuliste teenuste ja valla enda poolt korraldatavate kultuuriürituste piletitulu osas.

Tabel 6. Kultuuriasutuste tulud majandustegevusest

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	65 230	68 827	5,51%
<i>Valga Kultuurikeskuse piletitulu</i>	5 000	11 000	0,00%
<i>Tsirguliina Rahvamaja piletitulu</i>	2 000		0,00%
<i>Lüllemäe Kultuurimaja piletitulu</i>	2 000		0,00%
<i>Hargla Maakultuurimaja piletitulu</i>	2 000		0,00%
<i>Valga kino piletitulu</i>	16 000	16 000	0,00%
<i>Valga Muuseumi piletitulu</i>	4 000	6 000	50,00%
<i>Valga Keskraamatukogu tasulised teenused (eraisikutele, maakonna raamatukogudele)</i>	2 600	3 752	44,31%
<i>Kultuuriürituste piletitulu</i>	16 530	23 075	39,59%
<i>Laatade kohamaksud</i>	15 100	9 000	-40,40%

Spordiasutuste majandustegevuse tuluna (tabelis 4 rida „Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest“) on planeeritud spordihalli, keskstaadioni (E. Enno 15) ja Jaanikese motokompleksi kasutamise eest laekuvad tasud. 2025. aastaks on planeeritud J. Kuperjanovi 36 spordihalli tuludesse 22 000 eurot, E. Enno 15/1 spordihalli tuludesse 500 eurot ja Jaanikese motokompleksi tuludesse 15 000 eurot. Aasta võrdluses jäävad tulud samale tasemele.

Tulud sotsiaalalialasest tegevusest on 2025. aastaks planeeritud kogusummas 298 920 eurot (vt tabel 7). Peamiselt kujuneb see kahe asutuse tuludest – Valga Perekeskus Kurepesa asendushooldusteenuse müük teistele omavalitsustele ja Karula Hooldemaja hooldekoduteenuse müük. Veel kajastub selle tululiigi all koduhooldusteenuse saajate omaosalus summas 34 200 eurot, mis jääb 2024. aastaga võrreldavale tasemele.

Tabel 7. Sotsiaalalialased tulud

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tulud sotsiaalalialasest tegevusest	365 070	298 920	-18,12%

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
<i>Valga Perekeskus Kurepesa asendushooldus teenuse müük teistele KOV-le</i>	123 620	119 520	-3,32%
<i>Koduhooldusteenuse saajate omaosalus</i>	35 000	34 200	-2,29%
<i>Karula Hooldemaja hooldekoduteenuse müük</i>	206 450	145 200	-29,67%

Karula Hooldemaja kohamaksumus 2025. aastaks on 1 200 eurot ühes kalendrikuus (2024. aastal oli see 1145 eurot). Kohamaksumusest moodustab hoolduskulu 590 eurot, ülejäänud 610 eurot on inimese enda poolt tasutav osa. Kohti Karula Hooldemajas on kokku 15, kõik need on hetkeseisuga täidetud. Hooldekodu klientidest 10 on Valga valla elanikud, kelle hoolduskulu kannab Valga vald. Nende inimeste pealt on hooldekodu 2025. aasta tuludesse eelarvestatud üksnes inimese enda poolt tasutav osa (ehk 610 eurot kliendi kohta ühes kalendrikuus). Viis hooldekodu klienti on registreeritud mõnda teise omavalitsuse elanike registrisse ja nende osas on hooldekoha maksumus eelarvestatud Karula Hooldemaja tulueelarvesse 100%-liselt (ehk 1200 eurot ühe kalendrikuu eest).

Valga Perekeskus Kurepesa kohamaksumus 2025. aastaks jääb 2024. aasta tasemele (2 280 eurot ühes kalendrikuus Valga vallas registreeritud lapse kohta ja 2 490 eurot ühes kalendrikuus teistesse KOV-desse registreeritud lapse eest). Hetkel viibib Kurepesas asendushooldusteenusel 14 last, neist kümme last on Valga vallast ja neli last teistest omavalitsustest. Perekeskus Kurepesa 2025. aasta tuludesse ongi eelarvestatud nende nelja lapse kohamaksumused 12 kalendrikuu eest.

Elamu- ja kommunaaltegevuse tulude all kajastuvad Valga sauna piletitulu (summas 33 000 eurot) ja Valga jaamahoone WC-teenuse tulud (summas 6 300 eurot).

Tulud transpordialasest tegevusest kujunevad linnaliini piletimüügist. 2025. aastaks planeeritud summa on 15 600 eurot. Metsatulu 2025. aastaks on planeeritud summas 150 000 eurot.

Renditulude alla on planeeritud kõikides valla omandis olevates hoonetes ja hallatavates asutustes välja renditud pindadelt laekuv tulu (sh kommunaaltasud), samuti valla omanduses olevate korterite üüritulu ja vara kasutamisel saadav renditulu. Kokku on 2025. aasta eelarves renditulu summas 258 024 eurot, kasv aasta võrdluses 19 140 eurot ehk 8,01% (vt tabel 8).

Tabel 8. Üüri- ja renditulu

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Üüri- ja renditulu	238 884	258 024	8,01%
<i>Valga Vallavalitsuse ruumi rent (Puiestee 8, Valga)</i>	384	384	0,00%
<i>Valga Kultuurikeskuse ruumide ja inventari rent (Kesk 1, Valga)</i>	18 000	17 500	-10,26%
<i>Tsireguliina Rahvamaja ruumide rent</i>	500		
<i>Lüllemäe Kultuurimaja ruumide rent</i>	500		
<i>Hargla Maakultuurimaja ruumide rent</i>	500		

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Valga spordihalli ruumide rent (J. Kuperjanovi 36, Valga)	2 000	2 000	0,00%
Rajamasina rent	2 000	2 000	0,00%
Valga raekoda ruumide rent (Kesk 11, Valga)	7 000	7 000	0,00%
Valga Priimetsa Kooli söökla rent (Vabaduse 13, Valga)	8 200	4 000	-51,22%
Valga Põhikooli ujula piletitulu (Kungla 16, Valga)	0	20 000	
Valga valla huvikeskuse ruumide ja inventari rent (Kungla 15, Valga)	0	2 000	
Valga Aktiviseerimiskeskuse eluruumide üüritulu (Piiri 19, Valga)	33 000	27 200	-17,58%
Laatre sotsiaalmaja eluruumide üüritulu (Pargi 7, Laatre)	6 500	6 700	3,08%
Valga sotsiaalmaja eluruumide üüritulu (Uus 14, Valga)	20 000	22 000	10,00%
valla omandis olevate korterite üüritulu	73 000	76 000	4,11%
Üürimaja korterite üüritulu (J. Kuperjanovi 12, Valga)	38 000	37 000	-2,63%
Sotsiaaltöö teenistuse ruumide rent (Kungla 12, Valga)	15 000	15 000	0,00%
Laatre raamatukogu hoones paiknevate korterite üüritulu (Pargi 9, Laatre)	6 000	2 000	-66,67%
Nn kollase maja ruumide rent (Kesk 19, Valga)	0	5 540	
Raudteejaamahoone ruumide rent (Jaama 12, Valga)	7 600	11 000	44,74%
Valga sauna ruumide rent (Aia 19, Valga)	700	700	0,00%

Üüri- ja renditulu eelarvestamisel on lähtutud 2024. aasta eelarvest. Nendel objektidel, kus 2024. aasta eelarves prognoositud tulu ei saanud täidetud, on 2025. aasta rendisummasid korrigeeritud alla poole (nt maapiirkondade kultuurimajad, Valga Aktiviseerimiskeskus, Laatre raamatukogu hoones paiknevad korterid ja J. Kuperjanovi 12 üürimaja). Valga Priimetsa Kooli toitlustajaga lõppeb hankeleping 2025. aasta suvel. Sel põhjusel on ka 2025. aastal söökla renditulu poole väiksemas summas. Samal ajal on lisandunud objekte, mis tulueelarvesse lisavad täiendavat renditulu (Kungla 15, Kesk 19, Valga Põhikooli ujula).

2.3. Saadavad toetused tegevuskuludeks

Toetustena kajastatakse riigieelarvest saadavaid toetusi (tasandus- ja toetusfondi summad), ministriumitelt, valitsussektori avalik-õiguslikelt asutustelt ja Euroopa Liidult saadud sihtotstarbelisi tegevustoetusi. Toetuste kogumaht 2025. aasta põhitegevuse tulude eelarves on 12 496 805 eurot, mis moodustab põhitegevuse kogutuludest 44,98% ja on aasta võrdluses suurenenud 0,99%.

Suurema osa toetustest (11 778 039 eurot ehk 94,25%) moodustavad riigieelarvelised tasandus- ja toetusfondi eraldised. Toetusfondi vahendid on sihtotstarbelised ning need antakse KOV-dele üldhariduskoolide pidamiseks, huvihariduseks ja koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukuludeks, samuti toimetulekutoetuse maksmiseks, suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi andmise toetuse maksmiseks, rahvastikutoiminguteks ja kohalike teede hoiuks. Uue toetusena

on 2025. aastal lisandunud vaimse tervise toetus. Tasandusfondi kujunemine on palju komplekssem ning seda mõjutavad mitmed algandmed nagu elanike arv, 2024. aasta tulu- ja maamaks, demograafiline struktuur, gümnaasiumiõpilaste arv, asendushooldusel olevate laste arv, üldhooldusel olevate isikute arv jne. Valga valla 2025. aasta eelarve eelnõu 2. lugemise ajaks on teada toetus- ja tasandusfondi summad seisuga 10.02.2025, mis on esitatud tabelis 9. Suurem osa toetuse eraldistest on kinnitatud. Tasandusfondi lõplik summa on veel selgumisel ja võib veel muutuda maamaksu looduskaitsealaste soodustustega seoses. Samuti ootab lõplikke alusandmeid kohalike teede hoiu toetus.

Tabel 9. Riigieelarvest saadavad toetused

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	Vabariigi Valitsuse 03.10.2024 korraldusega nr 195 lisanduvad täiendavad vahendid 2024. aastasse	Vabariigi Valitsuse 19.12.2024 korraldusega nr 261 lisanduvad täiendavad vahendid 2024. aastasse	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tasandusfond	5 189 813	0		5 091 237	-1,90%
Toetusfond:	6 864 143	75 000	7 000	6 686 802	-3,64%
üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus:	4 977 120			4 752 916	-4,50%
<i>sh põhikooli õpetajate tööjõukuludeks</i>	4 113 381			3 888 024	-5,48%
<i>sh direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks</i>	180 387			180 387	0,00%
<i>sh õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täiendkoolituseks</i>	24 259			24 259	0,00%
<i>sh õppekirjanduseks</i>	75 411			70 680	-6,27%
<i>sh koolilõunaks</i>	229 600			215 775	-6,02%
<i>sh tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks</i>	339 048			359 700	6,09%
<i>sh kultuurirahits</i>	15 034			14 091	-6,27%
huvihariduse ja -tegevuse toetus	233 759			201 356	-13,86%
koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	133 963			134 631	0,50%
toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	980 746	75 000	7 000	1 038 987	-1,59%
suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetus	38 711			42 188	8,98%
kohalike teede hoiu toetus	484 771			479 104	-1,17%
rahvastikutoimingute kulude hüvitis	15 073			13 174	-12,60%
vaimse tervise toetus				24 446	

	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	Vabariigi Valitsuse 03.10.2024 korraldusega nr 195 lisanduvad täiendavad vahendid 2024. aastasse	Vabariigi Valitsuse 19.12.2024 korraldusega nr 261 lisanduvad täiendavad vahendid 2024. aastasse	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tasandus- ja toetusfondi eraldised kokku	12 053 956	75 000	7 000	11 778 039	-2,29%

Tasandusfond, mis alates 2024. aastast sisaldab ka eakate pikaajaliseks hoolduseks mõeldud vahendeid, on 2025. aasta esialgsetel andmetel vähenenud aasta võrdluses ligi 100 tuhande euro võrra ehk -1,90%. Vähenenud on ka suurem osa toetusfondi eraldistest. Ainsana on hetkel kasv suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetuse osas (+8,98% ehk 3 477 eurot) ja koolieelse lasteasutuse õpetajate tööjõukulude toetuse osas (+0,50% ehk 668 eurot). Protsentuaalselt kõige suuremad kärped ootavad ees huvihariduse ja -tegevuse toetust (-13,86% ehk 32 403 eurot) ning rahvastikutoimingute toetust (-12,60% ehk 1899 eurot), summaarselt aga põhikooli õpetajate tööjõukuludeks antavat toetust (-5,48% ehk 225 357 eurot). Üldhariduskoolide pidamiseks antakse kohaliku omavalitsuse üksustele toetust üldhariduskoolide õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja täiendkoolitusteks, õppekirjanduseks, koolilõunaks, erivajadusega laste tegevuskulu toetuseks ja õppekäikude toetuseks. Toetuse arvestamise põhimõtted on järgmised:

- 1) õpetajate tööjõukulude toetuse arvutamiseks korrutatakse õpilaste arv õppevormi ja -liikide lõikes kohaliku omavalitsusele vastava koefitsiendi ja ühe õpilase kohta määratud õpetaja tööjõukulu määraga. Õpilaste arv saadakse EHS-e andmetel 10.11.2024 seisuga. Nimetatud registri andmetel oli Valga valla koolides 1240 õpilast, vähenemine aasta võrdluses 83 õpilase võrra. Õpetaja tööjõukulu määr aasta võrdluses muutunud ei ole, sest 2025. aastal jääb pedagoogide palga miinimummääraks 1820 eurot. Õpilaste arvu vähenemisest tingituna on aga Valga valla üldhariduskoolide õpetajate tööjõukulude toetus ligemale 225 tuhande euro võrra väiksem, mis on võrdne 7,7 miinimummääraga töötava õpetaja aastase palgafondiga;
- 2) direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude toetuseks antakse 92 eurot õpilase kohta. Kui õpilaste arv on võrreldes 2014. aastaga vähenenud, siis jääb toetuse summaks 2014. aastal eraldatud toetuse summa;
- 3) õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täienduskoolituse toetuseks antakse 12 eurot õpilase kohta. Kui õpilaste arv on võrreldes 2014. aastaga vähenenud, siis jääb toetuse summaks 2014. aastal eraldatud toetuse summa;
- 4) õppekirjanduse toetuseks antakse 57 eurot õpilase kohta. Toetuse piirmäär on püsitud samal tasemel 2015. aastast, väheneva õpilaste arvu tõttu on Valga valla 2025. aasta toetus 4731 euro võrra väiksem;

- 5) koolilõuna toetust antakse 175 eurot statsionaarse õppe õpilase kohta. Toetuse piirmäär on püsinud samal tasemel 2018. aastast, väheneva õpilaste arvu tõttu on Valga valla 2025. aasta toetus 13 825 euro võrra väiksem;
- 6) tõhustatud ja eritoe tegevuskulu toetuse arvutamisel korrutatakse õpilaste arv õppevormi ja - liikide lõikes vastava koefitsiendi ja õppekoha aastase tegevuskulu piirmääraga. Haridusliku erivajadusega õpilaste arv on Valga vallas kasvavas trendis, samuti on aasta võrdluses suurendatud HEV õppekoha aastase tegevuskulu piirmäära, sellest tulenevalt on tõhustatud ja eritoe tegevuskulu toetus suurenenud 20 652 eurot;
- 7) kultuuriasutustesse korraldatavate õppekäikude toetuseks (nn kultuuriranits) jaotatakse toetuse kogusumma omavalitsusüksuste vahel proportsionaalselt statsionaarses õppes osalevate õpilaste arvuga, arvestades seejuures piirkondlikku koefitsienti (Valga vallas 1,171). Toetust saavad haridusasutused kasutada ainekavaga seotud väljaspool kooli toimuvate muuseumi-, teatri-, kontserdi-, kino- ja näitusekülastusteks. Valga vallas on väheneva õpilaste arvu tõttu toetus vähenenud 943 eurot.

Muude saadud tegevuskulude toetuste all on eelarves planeeritud Kultuuriministeeriumi toetus Valga Muuseumile (115 030 eurot) ja Valga Keskraamatukogule (153 827 eurot). Nii muuseumi kui raamatukogu tegevuskulude toetus on aasta võrdluses vähenenud ligi 3-5% ehk vastavalt 6054 ja 4755 eurot. Saadud tegevustoetuste all kajastuvad veel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi toetus linnaliinidele (29 000 eurot) ning Päästeameti toetus „Kodud tuleohutuks“ projektile (12 000 eurot). Kumbki toetus aasta võrdluses muutunud ei ole. Lisaks on saadud tegevustoetuste all kajastatud Haridus- ja Teadusministeeriumi sihtotstarbelisi toetusi kogusummas 198 616 eurot. Neid on eraldatud üldhariduskoolide liikumisõpetuse ja loodusainete õppevahendite soetamiseks, koolides valmisoleku tagamiseks tasemetööde ja eksamite läbiviimiseks, Erasmus+ ja kaasava hariduse projektide elluviimiseks. Tuludesse on eelarvestatud ka Kliimaministeeriumi toetus lammutusprojektidele, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toetus Valga valla tuuleparkide kavandamiseks vajaliku eriplaneeringu menetluse võimestamiseks ja Europe Direct projektitoetus Euroopa Liidult. Kultuurkapital on eraldanud toetusi eelarve eelnõu 2. lugemise ajaks 1730 euro ulatuses Valga Kultuurikeskusele ja Valga Muuseumile, ka need kajastuvad saadud tegevuskulude toetuste all.

2.4. Muud tegevustulud

Muude tegevustuludena kajastatakse tulu loodusressursside kasutamisest ja vee erikasutustasu, samuti muu vara müük, mis jääb alla põhivara piirmäära. Väheväärtusliku vara müük on planeeritud summas 42 000 eurot, laekumine vee erikasutusest 28 000 ja loodusressursside kasutamise tasu 5100 eurot.

3. PÕHITEGEVUSE KULUD

Kulude eelarve planeerimise aluseks on 2024. aasta põhitegevuse kulude täitmise prognoos, 2025. aastaks planeeritud tegevused, riigi tasandil kavandatavad ja tänaseks hetkeks seadustatud muudatused (maksu- ja palgamäärad jms). Kulud on planeeritud põhimõttel, et vald oleks ka edaspidi jätkusuutlik – kõik jooksvad kulud tuleb katta aasta jooksul laekuvate tuludega.

2025. aasta põhitegevuse kulude planeeritud kogumaht on 27 015 446 eurot, mis on aasta võrdluses suurenenud 1 216 031 euro võrra ehk 4,71% (vt tabel 10).

Tabel 10. Põhitegevuse kulude jaotus

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Personalikulud	13 738 955	14 853 692	15 296 845	2,98%
Majandamiskulud	6 342 644	6 865 474	7 373 086	7,39%
Antavad toetused	3 485 544	3 908 349	4 232 515	8,29%
Muud kulud sh reservfond	880 558	171 900	113 000	-34,26%
Kokku tegevuskulud	24 447 701	25 799 415	27 015 446	4,71%

Kuludest moodustavad suurima osa (56,62%) personalikulud. Personalikulude kasv on aasta võrdluses 443 153 eurot ehk 2,98%. Personalikuludes on suurenenud alampalga saajate palgamäär. Tulenevalt tööturu osapoolte kokkuleppest tõuseb töötasu alammäär 2025. aastal 886 euroni, mis on 8% suurem kui 2024. aastal. Lisaks on tulenevalt laekunud muudatusettepanekutest suurendatud palgafondi 5% võrra ametnikel, teenistujatel ja vallaeelarvest palka saavatel huvihariduse õpetajatel ja koolide/lasteaedade abipersonalil.

Majanduskulud moodustavad põhitegevuse kulude kogumahust 27,29%, suurenemine aasta võrdluses 507 612 eurot ehk 7,39%. Muude kulude planeerimisel on lähtutud lepinguga võetud kohustustest, teadaolevatest hinnaindikatsioonidest ja teavitatud lepingumuudatustest. Ülejäänud osas on majanduskulud planeeritud 2024. aasta baasilt. Kütte-, elektri- ja veekulu arvestuse aluseks on perioodi 2023 oktoober–2024 september tarbimine ning teadaolevad hinnaindikatsioonid 2025. aastaks. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse kulude arvestuse aluseks on kehtiv teenuse hind (4,172 eurot/m³ koos käibemaksuga). Eelarve eelnõu koostamise hetkel ei ole teenuse osutaja esitanud Konkurentsiametile taotlust hinna muutmiseks. Tsentraalse keskkütte hind 2024. aasta oktoobris tõusis Valga teeninduspiirkonnas 72,37 euroni MWh eest (koos käibemaksuga). Aasta jooksul on hind püsinud võrdlemisi stabiilsena ja tänases teadmises jääb hind kehtima ka eeloleval aastal. Tsirguliina piirkonnas on kehtiv tsentraalse keskkütte lepinguline hind 115,20 eurot MWh eest (koos käibemaksuga). Teiste kütteliikide puhul on ühikuhinna kasv arvestatud viimati kehtivas turuhinnas, kuhu on juurde arvestatud 5%-line hinnakõikumine. Elektrienergia kulu on arvestatud tegeliku tarbimise baasilt, arvestades täiendavalt juurde energia tarbimise suurenemist seoses Valga Põhikooli ujula, E. Enno 15 spordihoone, Kesk 19 ja Kungla 15 kasutuselevõetuga. Kuivõrd elektri börsihind on 2024. aastal jätkuvalt olnud väga volatiilne, on 2025. aastal arvestatud juurde 5%-line hinnakõikumine. Lisaks on kommunaalkulude puhul arvestatud käibemaksu standardmäära muudatusega 1. juulist 2025.

Toetused füüsilistele isikutele on 2025. aasta põhitegevuse kulude eelarves planeeritud summas 3 163 376 eurot, mis on 289 317 euro (ehk 10,07%) võrra suurem kui 2024. aastal.

Toetused juriidilistele isikutele on 2025. aasta põhitegevuse kulude eelarves planeeritud summas 1 069 139 eurot, mis on 34 849 eurot (ehk 3,34%) suurem kui 2024. aastal.

Muude kulude koosseisus on 2024. aastal reservfond summas 85 000 eurot ja projektide reservfond 25 000 eurot.

Vastavalt KOFS-ile peab kohaliku omavalitsuse põhitegevuse kulud olema jaotatud vähemalt antavateks toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks. Valga valla 2025. aasta eelarves on põhitegevuse kulud liigendatud veelgi detailsemalt – tegevusalade ja majandusliku sisu lõikes. Järgnevates peatüki alalõikudes kirjeldataksegi täpsemalt kulusid tegevusvaldkondade kaupa.

3.1. Valitsemine

Valitsemise valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 2 205 974 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 58 337 eurot ehk 2,72% (vt tabel 11).

Tabel 11. Valitsemise valdkonna kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Volikogu	129 592	167 909	167 922	0,01%
Vallavalitsus	1 815 463	1 699 379	1 753 761	3,20%
Reservfond (sh projektide omaosalus)	0	170 000	110 000	-35,29%
Muud teenused	148 959	110 350	174 291	57,94%
Valitsemine kokku	2 094 013	2 147 638	2 205 974	2,72%

Volikogu (tegevusala 01111) ja vallavalitsuse (tegevusala 01112) kulud on planeeritud lähtuvalt volikogu kehtestatud valla struktuurist ja vallavalitsuse käsutuses oleva taristu ülalpidamise vajadusest. Tööjõukuludeks on eelarvestatud 1 481 752 eurot, majandamiskuludeks 502 590 eurot, ja toetusteks füüsilistele isikutele 1 282 eurot (vt tabel 12).

Tabel 12. Valitsemise kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Valitsemine kokku	2 205 974
toetused füüsilistele isikutele	1 282
<i>valla aukodaniku preemia</i>	<i>1 282</i>
toetused juriidilistele isikutele	110 350
<i>liikmemaksud</i>	<i>110 350</i>
personalikulud	1 481 752
<i>Volikogu</i>	<i>141 722</i>
<i>Vallavalitsus</i>	<i>1 313 939</i>
<i>valimised</i>	<i>26 091</i>
majandamiskulud	502 590
<i>Volikogu</i>	<i>26 200</i>
<i>Vallavalitsus</i>	<i>438 540</i>
<i>valimised</i>	<i>3 650</i>
<i>Europe Direct</i>	<i>34 200</i>

	2025 eelarve
muud kulud	110 000
<i>reservfond</i>	<i>110 000</i>

Majandamiskuludes on suurimad kuluartiklid kulutused infotehnoloogiale ja administreerimiskulud.

IT-kulude maksumuses on arvestatud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste riist- ja tarkvara rendiga ning majutusteenuste maksumusega (geoinfosüsteemi ArcGis tarkvara, dokumendihaldustarkvara Amphora, personalihaldustarkvara Persona, haridusteenuste haldamise infosüsteem Arno, toetuste taotlemise ja menetlemise infosüsteem Spoku, raamatupidamistarkvara PMen, eelarverakendus VeeRa, kalmisturegister, jäätmeregister, lemmikloomaregister). Tarkvara litsentside ja arenduste maksumustele lisaks on selle kululiigi alla planeeritud veel kulutused serveri majutuseks, andmesidele ja riistvara soetamiseks ning korrashoiuks. Kokku moodustavad valitsemise tegevusala IT – kulud 2024. aasta eelarves 159 500 eurot.

Administreerimiskuludesse on planeeritud pangateenuste maksumus ja arvekeskuse kuutasud, õigusabi teenuse ost, reklaamteenuse ostmise trükimeedias ja ringhäälingus (Ruut FM eetriaeg ja toimetamiskulud). Administreerimiskulude aastane maksumus on eelarvestatud summas 81 380 eurot.

Lisaks on üldvalitsemise valdkonna alla planeeritud 2025. aastal toimuvate kohalike valimistega seonduvad personalikulud summas 26 091 eurot ja majandamiskulud summas 3650 eurot. Valitsussektori valdkonna all kajastuvad veel Europe Direct projekti kulud ning tegevustoetus Valgamaa Arenguagentuurile ja liikmemaksud teistele residentidele (sh Eesti Linnade ja Valdade Liit, Valgamaa Partnerluskogu MTÜ, Valgamaa Ühistranspordikeskus MTÜ, Eesti Jäätmehoolduskeskus MTÜ, Circle Network, Valgamaa-Jämtlandi lääni Majandusühistu).

Reservfondi on 2025. aasta eelarves suunatud 110 000 eurot, millest projektide reservfond on 25 000 eurot.

3.2. Riigikaitse

Riigikaitse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 9 493 eurot. Selle valdkonna all kajastatakse kriisivõimekuse suurendamise eesmärgil tehtavaid kulusid, mille katteallikaks on Siseministeriumi sihtotstarbeline toetus. Kulud jagunevad personalikuludeks 4 910 eurot ja majandamiskuludeks 4 583 eurot.

3.3. Avalik kord ja julgeolek

Avaliku korra ja julgeoleku valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 38 000 eurot, vähenemine aasta võrdluses on –1900 eurot ehk –4,76% (vt tabel 13).

Tabel 13. Avaliku korra ja julgeoleku kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Avalik kord ja julgeolek	34 580	39 900	38 000	-4,76%

Tabel 14. Avaliku korra ja julgeoleku kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Avalik kord ja julgeolek kokku	38 000
toetused juriidilistele isikutele	24 000
<i>abipolitsei</i>	3 000
<i>projekt "Kodud tuleohutuks"</i>	18 000
<i>Karula VTTS</i>	3 000
majandamiskulud	14 000
<i>valve</i>	14 000

Päästeteenistuse (tegevusala 03200) tegevusala kuludesse on planeeritud Karula Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi toetamine summas 3 000 eurot, Päästeameti toetus projektile „Kodud tuleohutuks“ summas 12 000 eurot ja projekti vallapoolne omaosalus 6 000 eurot.

Avaliku korra (tegevusala 03600) tegevusala kuludesse on planeeritud 2025. aasta eelarves abipolitsei tegevuskulude sihtfinantseerimine kogusummas 3 000 eurot. Samuti kajastuvad siin kogu valla territooriumil paiknevate valvekaameratega seonduvad side- ja hoolduskulud summas 14 000 eurot.

3.4. Majandus

Majanduse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 1 196 051 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 320 215 eurot ehk 36,56% (vt tabel 15).

Tabel 15. Majandusvaldkonna kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Majandus	795 330	875 836	1 196 051	36,56%

Tabel 16. Majanduse kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Majandus kokku	1 196 051
toetused juriidilistele isikutele	439 184
<i>ühistranspordi korraldus</i>	419 184
<i>fassaaditoetused</i>	20 000

	2025 eelarve
personalikulud	46 287
<i>metsade majandamine</i>	20 335
<i>Valga valla tuuleparkide kavandamiseks vajaliku eriplaneeringu menetluse võimestamine</i>	25 952
majandamiskulud	710 580
<i>metsade majandamine</i>	39 250
<i>teede ja tänavate korrashoid</i>	322 733
<i>maakorraldus</i>	25 000
<i>üldmajanduslikud arendusprojektid (sh vanade hoonete lammutamine, tuuleparkide kavandamiseks vajaliku eriplaneeringu menetluse võimestamine)</i>	323 597

Majanduse valdkonna 2025. aasta kuluelarve sisaldab kulusid maakorraldusele summas 25 000 eurot. Selle alla kuuluvad munitsipaalmaade mõõdistamised, geodeetiliste uurimistööde läbiviimine, teostusmõõdistamised jms, aga ka kulud planeerimisega seotud tegevustele (tegevusala 04210).

Metsade majandamiseks (tegevusala 04220) on 2025. aastaks planeeritud 59 585 eurot. Siin kajastatakse valla metsade majandamisega seotud kulud (sh istutamine), metsatöölise töötasu ja isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis.

Teede ja tänavate korrashoiule ja remondile (tegevusala 04510) on planeeritud 2025. aasta eelarves 322 733 eurot. Kulud sisaldavad teede remonti, kruusateede hõõveldamist, tolmutõrjet ning kulusid liikluskorraldusvahendite soetamiseks ja J. Kuperjanovi tänava ristmiku foorisüsteemi hooldamiseks.

Dotatsioon ühistranspordi korraldamiseks on eelarvestatud summas 419 184 eurot (tegevusala 04512). Leping ühistranspordi korraldamiseks perioodil 01.09.2023–31.08.2028 on sõlmitud ATG Bussiliinid OÜ-ga. Teenuse täitmise eest on omavalitsus kohustatud maksma vedajale toetust vastavalt pakumuses esitatud liinikilomeetri hinnale, arvestades piletimüügisüsteemi andmetes reaalselt liini läbisõitu.

Üldmajanduslikele arendusprojektide kuludeks on 2025. aastaks planeeritud 369 549 eurot (tegevusala 04740). Siia alla on arvestatud valla üldplaneeringuga seotud väljaminekud (summas 20 000 eurot), hoonete lammutamiskulud (summas 225 310 eurot), tuuleparkide kavandamiseks vajaliku eriplaneeringu menetluse võimestamise projekti kogukulud (summas 104 239 eurot) ning fassaaditoetused (summas 20 000 eurot).

3.5. Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 1 103 300 eurot, vähenemine aasta võrdluses on –5 800 eurot ehk –0,52% (vt tabel 17).

Tabel 17. Keskkonnakaitse kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Keskkonnakaitse	1 068 645	1 109 100	1 103 300	-0,52%

Tabel 18. Keskkonnakaitse kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Keskkonnakaitse kokku	1 103 300
majandamiskulud	1 103 300
<i>avalike alade puhastus</i>	<i>963 400</i>
<i>haljastus</i>	<i>53 000</i>
<i>avalikud tualetid, prügi</i>	<i>31 900</i>
<i>ohtlike ja suurjäätmete kogumisringid</i>	<i>40 000</i>
<i>jäätmete konteinerid jm inventar</i>	<i>15 000</i>

Keskkonnakaitse tegevusala all on planeeritud kulutused prügi ja ohtlike jäätmete käitlemiseks, suurjäätmete kogumiseks (nii jäätmejaamas kui korraldatavates kogumisringides), jäätmekonteinerite jm inventari kulu kogusummas 86 900 eurot (tegevusala 05100). Valla haljastuse korraldamiseks ja puude hoolduseks on planeeritud 2025. aastal 53 000 eurot (tegevusala 05400).

Valdkonna suurim kuluartikkel on teede ja tänavate aastaringne hooldus Valga linnas ja maapiirkondade talihooldus ning teeäärte ja platside niitmine suveperioodil. Kokku on nimetatud töödeks eelarvestatud 963 400 eurot (tegevusala 05101).

3.6. Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamu- ja kommunaalmajanduse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 1 789 071 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 163 341 eurot ehk 10,05% (vt tabel 19).

Tabel 19. Elamu- ja kommunaalmajanduse kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 442 263	1 625 730	1 789 071	10,05%

Tabel 20. Elamu- ja kommunaalmajanduse kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Elamu- ja kommunaalmajandus kokku	1 789 071
personalikulud	856 631

	2025 eelarve
<i>kinnisvarateenistus</i>	128 292
<i>heakorra töölised</i>	549 608
<i>kalmistuvahid</i>	135 213
<i>Valga Saun</i>	43 518
majandamiskulud	929 440
<i>hoonete haldus</i>	242 670
<i>kalmistud</i>	44 680
<i>kinnisvarateenistus (Jaama 12)</i>	33 480
<i>Valga Saun</i>	36 010
<i>heakord</i>	328 400
<i>tänavavalgustus</i>	244 200
muud kulud	3 000
<i>maksud, lõivud, trahvid</i>	3 000

Kommunaalmajandus sisaldab kulutusi tänavavalgustusele summas 244 200 eurot (tegevusala 06400). Leping tänavavalgustuse teenuse ostuks on sõlmitud AS-ga Valga Vesi. Tasud tänavavalgustuse eest jagunevad kaheks:

- 1) igakuine hooldustasu, eelarve eelnõu koostamise hetkel on 3753 valgusti punkti;
- 2) tarbitud elektrienergia koos võrgutasude ja riiklike maksudega.

Tänavavalgustuse kuludes kajastub ka Pedeli jõe purskkaevu elektrikulu.

Suure osa tegevusala 06605 kuludest moodustavad valla omandis olevate elamu- ja kommunaalhoonete ülalpidamise kulud, mille hulka on arvestatud kommunaalkulud, valveteenus, ruumide ja territooriumi korrashoid, remondikulud jm hoonetega seonduvad kulud. Objektide lõikes on kulud toodud tabelis 21.

Tabel 21. Elamu- ja kommunaalhoonete ülalpidamiskulud objektide lõikes

Objekt	Planeeritud kulu 2025. aasta eelarves
Valla omandis olevad üürikorterid	160 205
Valga linnasaun	79 528
Raudteejaama hoone, Jaama 12	161 772
Karula teeninduskeskus	24 824
J. Kuperjanovi 12 üürimaja	23 231
Kungla 12, v.a Valga Perekeskus Kurepesale eelarvestatud kulud	12 000
Aia 20, Valga	6 650
Pargi 9, Laatre	1 200
Kesk 19, Valga	7 500

Sõidukite majandamiskuludeks on tegevusala 2025. aasta eelarves planeeritud 120 200 eurot. Rendikulu Metsa 30 hoone eest on vastavalt lepingule planeeritud perioodil jaanuar kuni juuni 2025.aastal 1 828,78 euro/kuus. Ajavahemikul juuli kuni detsember on täiendavalt juurde arvatud rendi tõus, arvestades 2024. aasta prognoositavat THI määra. Kokku on hoone omanikule (Valga Vesi AS) makstav rent planeeritud eelarves summas 25 000 eurot aastas.

Rannamaja ülalpidamise ja kalmistute halduskulude katteks on planeeritud 179 893 eurot.

3.7. Tervishoid

Tervishoiu valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 27 946 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 23 946 eurot ehk 598,65% (vt tabel 22).

Tabel 22. Tervishoiu valdkonna kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Tervishoid	3 672	4 000	27 946	598,65%

Tervishoiu haldamise tegevusala (07600) 2025. aasta kuludesse on planeeritud Taheva piirkonna perearsti tegevuse toetamine summas 3500 eurot. Vähenemine 500 euro võrra aasta võrdluses tuleneb tegelikest kuludest 2024. aastal.

Kogu valdkonna kulude märkimisväärne suurenemine on tingitud vaimse tervise toetusest, mida tänava aasta esmakordselt kohalikele omavalitsustele toetusfondi sees eraldati. Sellest tulenevalt on avalike tervishoiuteenuste tegevusala (07400) kuludesse eelarvestatud nõustamis- ja teraapiateenused summas 24 446 eurot.

Tabel 23. Tervishoiu kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Tervishoid kokku	27 946
toetused juriidilistele isikutele	3 500
<i>Taheva perearst</i>	<i>3 500</i>
majandamiskulud	24 446
<i>vaimse tervise teenuse ost</i>	<i>24 446</i>

3.8. Vaba aeg, kultuur ja sport

Vaba aja, kultuuri ja spordi valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 2 645 074 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 28 186 eurot ehk 1,08% (vt tabel 24).

Tabel 24. Vaba aja, kultuuri ja spordi kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Sporditegevus ja spordirajatised	553 418	612 613	622 878	1,68%
Noorsootöö, raamatukogu, kultuuriasutused ja kollektiivid, muuseum, muinsuskaitse, kino	1 734 885	1 778 252	1 845 298	3,77%
Vaba aja üritused (kultuur- ja sport)	211 717	226 023	176 898	-21,73%
Vabaaeg, kultuur, sport kokku	2 500 020	2 616 888	2 645 074	1,08%

Tabel 25. Vaba aja, kultuuri ja spordi kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Vabaaeg, kultuur ja sport kokku	2 645 074
toetused juriidilistele isikutele	473 555
<i>kogukonna projektitoetused</i>	39 000
<i>toetused kultuurikollektiivide projektide omaosaluseks</i>	10 000
<i>kultuurikollektiivide tegevustoetused</i>	75 750
<i>noorte omaalgatuslike projektide toetused</i>	6 900
<i>SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni tegevustoetus</i>	126 465
<i>treenerite rahastamise toetused</i>	98 000
<i>spordiklubide pearaha toetused</i>	50 000
<i>spordiklubide tegevustoetused</i>	7 000
<i>spordiklubide reserv</i>	2 000
<i>tippspordilase tegevustoetus</i>	5 500
<i>esindusvõistkonna tegevustoetus</i>	2 500
<i>toetus eduka sportliku saavutuse eest</i>	2 500
<i>toetused spordiürituste korraldamiseks</i>	42 500
<i>kirikute tegevustoetused</i>	5 000
<i>Valga Kultuurikeskuse liikmemaksud</i>	120
<i>Valga Keskraamatukogu liikmemaksud</i>	320
personalikulud	1 267 775
majandamiskulud	903 744

3.8.1. Sport

Sporditegevuse all on hallatava asutuse Valga Sport kulud (tegevusala 08102), kes haldab rajatisi nagu Valga spordihall, E. Enno 15/1 spordihoone, E. Enno 15 keskstaadion, Kungla tänava jalgpallistaadion ja Jaanikese motokompleks. Sama tegevusala alla liigituvad ka spordiklubidele antavad tegevustoetused, mis detailsemas jaotuses on toodud tabelis 25.

Spordirajatiste ülalpidamiseks on 2025. aastal planeeritud Valga ekstreemspordihallile 10 610 eurot ja Vahtra tn hokiväljakule 3 000 eurot.

3.8.2. Noorsootöö, kultuuriasutused ja -kollektiivid

Valga Avatud Noortekeskuse, mis ühendab kõiki valla teeninduspiirkondade noortekeskusi, ülalpidamiskulud kajastuvad noorsootöö tegevusala all (tegevusala 08107). 2025. aastal, pärast Kuperjanovi 9 hoone rekonstrueerimist lisandub noortekeskuse eelarvesse täiendavalt küttekulu, kuivõrd hoone liidetakse tsentraalse küttrassiga. Veel on noorsootöö alla planeeritud noorte omaalgatuslike projektide toetused. Summa on sama varasemate aastatega – 6 900 eurot.

Valga Keskraamatukogu (tegevusala 08201) ühendab kõiki vallas tegutsevad haruraamatukogusid ja osutab kogu maakonna raamatukogudele komplekteerimise teenust. 2025. aasta kuludeks on raamatukogule planeeritud 601 686 eurot. See on 33 623 eurot enam kui varasemal aastal ja tingitud peamiselt ülalpidamiskulude (eeskätt kommunaalkulude) tõusust. Teistele maakonna raamatukogudele teavikute komplekteerimise kuludeks on planeeritud 22 937 eurot, mille katteallikas on Kultuuriministeeriumi eraldatud sihtotstarbeline tegevustoetus. Kuna ministeeriumi tegevustoetus 2025. aastaks on vähenenud, on samavõrra väiksemad ka komplekteerimise kulud.

2024. aasta septembrist tegutseb Valga vallas üks kultuuriasutus Valga Kultuurikeskus (tegevusala 08202), mis koondab enda alla varasemalt eraldiseisva eelarvega tegutsenud maapiirkonna kultuurimajasid Tsirguliinas, Lüllemäel ja Harglas. Loodud ühendasutuse kulueelarve 2025. aastaks on 539 466 eurot. Kultuurikeskuse ruumides tegutseb ka kino, mille kulud kajastuvad eraldi tegevusala 08235 all. Kino ülalpidamiskulud aasta võrdluses muutunud ei ole ja jäävad ka 2025. aastal summas 16 000 eurot.

Kogukonna projektitoetusteks (tegevusala 08202) on eelarvestatud 39 000 eurot, kultuurikollektiivide projektide omaosaluseks 10 000 eurot ja tegevustoetusteks 75 750 eurot. Kogukonna ürituste korraldamiseks on 2025. aasta eelarves ette nähtud 1 000 eurot.

Muuseumide tegevusala all (08203) kajastatakse kulud Valga Muuseumi ülalpidamiseks summas 178 825 eurot ja toetus sihtasutusele Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon summas 126 465 eurot.

Muinsuskaitse tegevusala (08207) all kajastuvad Valga raekoja ülalpidamiskulud kogusummas 13 350 eurot ja kirikute tegevuse toetamine 5 000 euroga.

3.8.3. Vaba aja üritused

Kultuuriürituste korraldamiseks (tegevusala 08109) on 2025. aasta kulueelarves ette nähtud 112 462 eurot. SA Tartu 2024 ees võetud lepingulised kohustused on 2025. aastaks vastavalt lepingule summas 15 436 eurot (1,00 eurot elaniku kohta). Nii ürituste korraldamise kui SA Tartu 2024 ees lepinguline kohustus on aasta võrdluses vähenenud, samal ajal on kasvanud kulud spordiürituste korraldamiseks. Kokku on spordiürituste korraldamiseks 2025. aasta eelarvesse on planeeritud 49 000 eurot, sellest juriidilistele isikutele 42 500 eurot ja majandamiskulud spordiürituste korraldamiseks 6 500 eurot.

3.9. Haridus

Hariduse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 12 791 376 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 246 782 eurot ehk 1,97% (vt tabel 26).

Tabel 26. Hariduse kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Alusharidus	3 599 430	3 928 655	3 987 107	1,49%
Põhi- ja üldkeskharidus, koolitransport	6 723 152	7 032 808	7 165 246	1,88%
Koolitoit	389 193	436 031	467 228	7,15%
Huviharidus- ja huvitegevus	966 852	1 108 717	1 151 795	3,89%
Muu haridus (haridusüritused)	1 553	38 383	20 000	-47,89%
Haridus kokku	11 680 181	12 544 594	12 791 376	1,97%

Tabel 27. Hariduse kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Haridus kokku	12 791 376
toetused füüsilistele isikutele	61 500
<i>tuumusstipendiumid Valga Gümnaasiumi õpilastele</i>	<i>12 000</i>
<i>huvitegevuse toetused peredele</i>	<i>46 000</i>
<i>koolitranspordi toetus peredele</i>	<i>3 500</i>
toetused juriidilistele isikutele	400
<i>Valga Muusikakooli liikmemaksud</i>	<i>400</i>
personalikulud	10 400 925
majandamiskulud	2 328 551

3.9.1. Alusharidus

Valga vallas tegutseb kuus lasteaeda, kus käib 10.11.2024 seisuga kokku 579 last, neist Valga valla lapsi on 544. Rahandusministeerium eraldab toetusfondi eraldist lasteaia õpetajate töötasude osaliseks katteks lasteaiaaialiste laste arvu alusel, kellel on 10.11.2024 seisuga rahvastikuregistris märgitud elukohaks Valga vald. Nende laste arv on aastases võrdluses vähenenud viie lapse võrra. Lapsevanemate poolt kaetav osalustasu määr lapse kohta on Valga vallas seotud Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud palga alammääruga, s.o 3% kehtestatud miinimumpalgast ja kehtib kõigis Valga valla lasteaedades. 2025. aastaks on saavutatud kokkulepe miinimumpalga tõusuks 886 euroni, seega lapsevanema osalustasu tõuseb samuti proportsionaalselt 8% (õppetasu tõuseb vastavalt 9,84 eurolt 10,63 euroni ja kohatasu 14,76 eurolt 15,95 euroni ühes kalendrikuus).

Koolieelse lasteasutuse seadus sätestab, et lapse toidukulu lasteasutuses katab lapsevanem. 2025. aastal toidupäeva maksumus koolieelses lasteasutuses ei tõuse. Maapiirkondade lasteaedades on kehtiv toidupäeva maksumus 1,72 eurot, millest valla osalus on 0,32 eurot. Linna lasteaedades on kehtiv toidukulu päevamaksumus ühe lapse kohta 5,35 eurot, millest valla osalus on 2,60 eurot.

Eelnevat arvesse võttes kujuneb maapiirkonnas lapsevanema osaluseks 1,40 eurot ja linnas 2,75 eurot.

Lasteiaiaõpetaja palk on arvestatud 90% õpetaja töötasu alammäärast, magistrikraadiga lasteiaiaõpetaja töötasu on arvestatud samas määras üldhariduskooli õpetaja töötasu alammääraga.

Alushariduse alla on eelarvestatud ka vallavalitsuse struktuuris oleva kolme logopeedi ja ühe eripedagoog-logopeedi aastane palgafond summas 116 888 eurot, nende koolitus-, sõidu ja õppevahendite kulud summas 3 300 eurot.

Seadusest tulenevalt tuleb omavalitsusel tasuda ka enda elanike registris olevate, aga teistes omavalitsustes õppivate laste hariduskulud. Alushariduse teenuse ostuks on 2025. aasta eelarves planeeritud 100 000 eurot. See on 10 100 eurot enam kui 2024. aastal, ka laste arv, kes käivad mõne teise omavalitsuse lasteaias, on aasta võrdluses kasvanud kolme lapse võrra. Seisuga 10.11.2024 käis teiste omavalitsuste koolieelsetes lasteasutustes kokku 17 last. Arveldamine teiste kohalike omavalitsustega toimub igakuiselt nende poolt kehtestatud arvestuslike kohamaksumuste alusel.

3.9.2. Põhiharidus, koolitransport

Valga vallas on viis kooli – Valga Põhikool, Valga Priimetsa Kool, Tsirguliina Kool, Hargla Kool ja Lüllemäe Põhikool, nende asutuste põhihariduse kulud kajastatakse tegevusala 09212 all. Seisuga 10.11.2024 õpib Valga valla põhikoolides kokku 1240 õpilast. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on õpilaste arv põhikooliastmes vähenenud 83 õpilase võrra.

Õpetajate töötasude eelarvestamisel on lähtutud hetkel kehtivast palga alammäärast (1820 eurot). Kohaliku omavalitsuse poolt tasustatavate tugispetsialistide (logopeed, eripedagoog, sotsiaalpedagoog ja psühholoog) töötasud on arvestatud samas määras riikliku alammääraga. Põhihariduse otsekulude alla on arvestatud ka sotsiaalpedagoogide ja psühholoogi aastane palgafond summas 116 888 eurot. Kogu põhihariduse tegevusala tööjõukulud on planeeritud summas 6 064 099 eurot.

Seadusest tulenevalt tuleb omavalitsusel tasuda enda elanike registris olevate, aga teiste omavalitsuste koolides õppivate laste hariduskulud. Seisuga 10.11.2024 oli Valga valla lapsi teiste omavalitsuste koolides 108. Riiklik õppekoha tegevuskulu piirmäär, millega kohalikud omavalitsused arveldavad, on 2025. aastal eelnõu kohaselt 109 eurot kuus. Kui tegevuskulu maksumus mõnes koolis on väiksem piirmäärast, arveldatakse omavalitsuse poolt kehtestatud õppekoha tegevuskulu maksumusest lähtuvalt. Haridusteenuste ostuks teistelt KOV-lt on 2025. aasta eelarves planeeritud 143 000 eurot.

Ühtlasi kajastuvad tegevusala 09212 kuludes Valga Gümnaasiumi õpilastele makstavad stipendiumid edukate õpitulemuste eest kogusummas 12 000 eurot.

Koolitranspordile planeeritud kulud 2025. aastal aasta võrdluses muutunud ei ole, kulude kogumaht jääb 3 500 eurot.

3.9.3. Koolitoit

Kõikidele põhihariduse statsionaarses õppes õppivatele lastele on 2025. aasta eelarves ette nähtud tasuta koolilõuna. Riigipoolne koolitoidu dotatsioon on endiselt 1 euro ühe õpilase kohta päevas.

Tulenevalt toiduainete hindade kallinemisest lisab vald 2025. aastal õpilase toidupäeva maksumusele juurde 0,20 eurot lapse kohta (õpilaste arvu pealt tähendab see vallale 39 456 eurost lisaväljaminekut). Endiselt doteerib vald 100%-liselt hommikupudru pakkumist valla koolides. Kokku on kooliõpilaste toitlustamise kulu 2025. aastal 304 962 eurot (s.o. ainult toiduainete kulu), millest riik katab toetusfondi eraldisega 215 775 eurot.

Koolitoidu tegevusala all kajastuvad muuhulgas ka need Valga valla majanduskeskuse kulud, mis seonduvad koolitoidu valmistamisega. 2025. aasta eelarves on majanduskeskuse koolitoidu tegevusalaga kajastatud kulu kogusummas 162 266 eurot. See summa ei sisalda koolitoidu toiduainete kulu (viimane on eelarvestatud kooli kulueelarvesse tegevusala 09601 alla ja kirjeldatud lahti eelmises lõigus). Hankeleping Priimetsa Kooli praeguse toitlustamisteenuse pakujaga lõppeb 2025. aasta suvel, uuest õppeaastast on plaanis Priimetsa Kooli õpilaste toitlustamine anda üle Valga valla majanduskeskusele. Sellega seonduvalt on eelarvesse planeeritud 20 000 eurot Priimetsa kooli köögiroomide majandamiskuludeks.

3.9.4. Huviharidus ja huvitegevus

Huvihariduse tegevusala all (09510) kajastuvad Valga Muusikakooli 2025. aastaks planeeritud kulud summas 739 602 eurot. Seisuga 2. oktoober 2024 õppis muusikakoolis 192 last ja 8 täiskasvanut, s.o 24 õpilast vähem kui aasta tagasi.

Huvihariduse all kajastuvad veel Valga valla huvikeskuse kulud, mis 2025. aastaks on eelarvestatud kogusummas 125 308 eurot. Huvikeskus tegutseb alates 1. septembrist 2024 eraldiseisva asutusena, kus 15 huviringis osales 1. oktoober 2024 seisuga 233 last.

Huvihariduse ja -tegevuse all kajastatakse ka riigi poolt rahastatava huvitegevuse kulud. Riigieelarvest laekuv eraldis on eelarve eelnõu 2. lugemise ajaks kinnitatud summas 201 356 eurot. Asutuste vahel jaguneb huvihariduse toetus vastavalt volikogu 18.12.2024 kinnitatud otsusele nr 125. 2025. aastasse tuuakse üle ka huvitegevuse 2024. aasta toetuse kasutamata jäänud osa summas 63 980 eurot.

Selle tegevusalaga kajastatakse ka huviharidusega seotud haridusteenuse ostmist muudelt isikutelt summas 21 000 eurot (Läti Valka Kunstikool). Kulude kogusumma aasta võrdluses muutunud ei ole.

3.9.5. Muu haridus

Tegevusala kuludesse on 2025. aasta eelarves planeeritud õpetajate ja õpilaste tunnustamisega seotud kulud summas 8 000 eurot, väärivate ülikooli vallapoolne omaosalus summas 2 000 eurot ning haridusasutuste töötajate tervisekontrolliks ettenähtud vahendid summas 10 000 eurot.

3.10. Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse valdkonna 2025. aasta põhitegevuse kulude kogumaht on 5 209 161 eurot, suurenemine aasta võrdluses on 373 432 eurot ehk 7,72% (vt tabel 28).

Tabel 28. Sotsiaalse kaitse kulud

	2023 täitmine	2024 eelarve kinnitatud 28.02.2024 nr 56	2025 eelarve	2025 vs 2024
Hoolekandeesutused	2 104 363	2 318 790	2 567 261	10,72%
Teenused ja toetused	1 497 852	1 163 414	1 173 178	0,84%
Toimetulekutoetus	1 252 149	980 746	1 078 157	9,93%
Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldus	0	372 779	390 565	4,77%
Sotsiaalne kaitse kokku	4 854 363	4 835 729	5 209 161	7,72%

Tabel 29. Sotsiaalse kaitse kulud majandusliku sisu lõikes

	2025 eelarve
Sotsiaalne kaitse kokku	5 209 161
toetused füüsilistele isikutele	3 100 594
<i>õppetoetused Valga Perekeskus Kurepesa kasvandikele</i>	<i>4 900</i>
<i>toetused hooldusperedele</i>	<i>15 000</i>
<i>eakate hooldekodu kohamaksused, sh väiksema sissetulekuga eakatele makstav täiendav toetus</i>	<i>1 488 000</i>
<i>puudega inimeste isikliku abistaja teenuse ost</i>	<i>60 000</i>
<i>toetus puudega inimestele abivahendite soetamiseks</i>	<i>4 000</i>
<i>puudega inimeste hooldajatoetus</i>	<i>274 252</i>
<i>puudega lapse hooldajatoetus</i>	<i>73 472</i>
<i>toimetulekutoetused</i>	<i>1 017 870</i>
<i>sünnitoetused (3 osas)</i>	<i>40 000</i>
<i>ranitsa toetus ja >3 lapsega perede koolitoetus</i>	<i>35 000</i>
<i>huvialaringi toetused</i>	<i>2 600</i>
<i>matusetoetused</i>	<i>52 000</i>
<i>arstiabi jm vajaduspõhised toetused</i>	<i>33 500</i>
toetused juriidilistele isikutele	18 150
<i>Valga Perekeskus Kurepesa liikmemaksud</i>	<i>150</i>
<i>sotsiaalvaldkonna tegevustoetused</i>	<i>18 000</i>
personalikulud	1 238 565
majandamiskulud	851 852

3.10.1. Hoolekandeesutused

Valga vald ostab üldhooldusteenust (tegevusala 10200) kõige suuremas mahus AS-lt Valga Haigla, AS-lt Lõuna-Eesti Hooldekeskus, SA-lt Taheva Sanatoorium ja MTÜ-lt Paju Pansionaadid. 2025. aasta eelarves on väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse tasumiseks planeeritud 1 488 000 eurot. Lisaks sisse ostetavale teenusele tegutseb Valga valla hallatava asutusena sotsiaalhoolekande valdkonnas Karula Hooldemaja, kus on kohti 15-le hoolealusele (tegevusala 10200). Karula

Hooldemaja 2025. aasta kulueelarve on 216 000 eurot. Seega eakate hoolekande kulud kokku on 2025. aasta eelarvel planeeritud summas 1 704 000 eurot.

Valga Aktiviseerimiskeskuse koordineerida on kortertüüpi varjupaik isikutele, kes ise ei ole suutnud endale elamispinda soetada (10600). Sama tegevusalaga (10600) kajastatakse ka Laatre sotsiaalmaja ja Valga sotsiaalmaja (Uus tn 14) kulud. 2025. aasta eelarves on nendeks kuludeks kokku 184 296 eurot.

Vanemliku hoolitsuseta lastele pakub asendushooldusteenust valla hallatava asutusena Valga Perekeskus Kurepesa (tegevusala 10400). Teenuse osutamiseks on paarismaja (kahele perele), kus kohti kokku 12 lapsele. Sotsiaalkindlustusameti loal on ajutiselt loodud juurde kaks täiendavat kohta kahele lapsele, kuni nende täisealiseks saamiseni. Valga Perekeskuses Kurepesa on hetke seisuga asendushooldusteenusel 14 last, neist neli last on teistest omavalitsustest. Asenduskodu teenust ostetakse sisse ka teistelt omavalitsusüksustelt ja selleks on 2025. aastal eelarvestatud 334 000 eurot.

3.10.2. Sotsiaalabi teenused ja toetused

Tegevusala koodiga 10121 kajastatakse toetused ja teenused puuetega inimestele (sh lastele) summas 179 047 eurot. Tegevusala koodiga 10202 on planeeritud eakate koduhooldusteenuse osutamiseks vajalikud kulud summas 311 941 eurot, teenusega on kaetud kogu vald.

Toetused ja sotsiaalteenused peredele on kajastatud tegevusalakoodiga 10402. Siin kajastuvad lapse 3-osaline sünnitoetus (kogusummas 40 000 eurot), ranitsatoetus ja 3- ja enamalapselise pere koolitoetus (kogusummas 35 000 eurot), matusetoetus (kogusummas 52 000 eurot). Lisaks on tegevusala kuludesse planeeritud perede tugiisikute personalikulu 24 807 eurot.

Perekeskus Kurepesa koosseisu kuuluvate lapse tugiisikute personalikulu kajastub tegevusala 10403 all ja on 2025. aastaks planeeritud summas 42 677 eurot. Lisaks on 2025. aastaks eelarvestatud turvakoduteenuste ost summas 19 928 eurot.

Sotsiaaltranspordi kulud on eelarvestatud tegevusala 10127 alla ja on 2025. aastaks planeeritud summas 42 000 eurot.

Toimetulekutoetused on eelarvestatud tegevusala 10701 alla. Vastavalt riigieelarvelisele toetusfondi eraldisele on 2025. aastal hüvitiste maksmiseks 1 010 569 eurot ning toimetuleku toetuse maksmise korraldamise kuludeks 28 418 eurot. Nendele summadele lisandub 2024. aastast kasutamata jäänud toimetulekutoetus summas 39 170 eurot.

Muud toetused ja teenused sotsiaalsetele riskirühmadele on eelarvestatud tegevusala 10702 alla. Selles kajastuvad sotsiaalvaldkonna tegevustoetused summas 18 000 eurot, arstiabi, ravimite jms kulude kompensatsioonid riskirühma inimestele ja muud vajaduspõhised toetused riskirühma inimestele summas 54 600 eurot.

3.10.3. Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldus

Sotsiaaltöö teenistuse kulud on eelarvestatud tegevusala 10900 alla ning on 2025. aasta eelarves planeeritud summas 390 565 eurot.

4. INVESTEERIMISTEGEVUS

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt kuuluvad investeerimiseelarve tuludesse hoiustelt saadavad intressid, tulu põhivarade võõrandamisest ning investeeringuteks saadavad toetused. Investeerimistegevuse kulude alla arvatakse laenudelt makstavad intressid, põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, antavad laenud ja osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus.

Valga valla investeerimistegevuse tulud 2025. aasta eelarvesse on planeeritud 2 870 740 eurot, millest põhivara müük on kavandatud summas 80 000 eurot, intressitulu 39 000 eurot ja saadav sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks 2 751 740 eurot.

Valga valla investeerimistegevuse kulud 2025. aasta eelarves on 4 665 149 eurot, millest laenude intressimaksed on summas 318 215 eurot, põhivara soetus summas 4 193 518 eurot ja põhivara soetamiseks antav toetus summas 153 416 eurot. Investeeringute eelarve objektide lõikes on esitatud tabelis 30.

Tabel 30. 2025. aasta investeeringud

Objekt	Kululiik	Katteallikas	Eelarve (eurodes)
Karula-Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskus MTÜ-le projekti omaosaluse katteks	põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	KOV omaosalus	20 000
Hajaasustuse programm 2025	põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	KOV omaosalus	40 000
		riigipoolne toetus	40 000
Riigi omandis olevate elamumaaks sobilike kruntide ostmise (Loode, Ravila, Ilmajaama tn)	põhivara soetus	KOV omaosalus	12 200
Valga Kultuurikeskuse olmeruumide rekonstrueerimine	põhivara soetus	KOV omaosalus	51 002
		riigipoolne toetus	91 500
Valga Avatud Noortekeskuse hoone rekonstrueerimine	põhivara soetus	KOV omaosalus	169 655
		riigipoolne toetus	67 811
Valga Keskraamatukogu internetiühenduse rajamine	põhivara soetus	KOV omaosalus	20 000
Tsirguliina lasteaeda kaasaegsete kasvuhoonete rajamine	põhivara soetus	riigipoolne toetus	15 000
		KOV omaosalus	2 748
Lüllemäe Põhikooli vee- ja küttesüsteemide rekonstrueerimine	põhivara soetus	riigipoolne toetus	36 312
		KOV omaosalus	24 655
Lüllemäe Põhikooli energiatõhususe parandamine	põhivara soetus	riigipoolne toetus	770 000
		KOV omaosalus	330 000
Valga valla haridusasutustes kaasava hariduse meetmete rakendamine	põhivara soetus	riigipoolne toetus	28 648
		KOV omaosalus	5 352
Kultuuriväärtusega Valga Jaamahoone energiatõhususe tõstmise	põhivara soetus	riigipoolne toetus	400 000
		KOV omaosalus	20 000

Objekt	Kululiik	Katteallikas	Eelarve (eurodes)
Tartu tn jalgratta- ja jalgteed rajamine Valga linnas	põhivara soetus	riigipoolne toetus	496 500
		KOV omaosalus	500 000
Maa soetamine (Soo tee L3 Koikküla)	põhivara soetus	KOV omaosalus	750
Hajaasustuse programm 2024	põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	KOV omaosalus	26 708
		riigipoolne toetus	26 708
Valga Muusikakooli hoone rekonstrueerimine	põhivara soetus	riigipoolne toetus	805 969
		KOV omaosalus	345 416
Kokku			4 346 934

Laenuintressi maksed on arvestatud panga baasintressi ja Euribori 6 kuu määralt. Detailsem vaade intressimaksetest laenude lõikes on toodud koos põhiosa tagasimaksetega tabelis 31. Laenuintressid on aasta võrdluses vähenenud 186 125 euro võrra ehk 36,90%.

5. FINANTSEERIMISTEHINGUD

Finantseerimistehingute eelarves kajastuvad laenude põhiosa tagasimaksed 2025. aastal kogusummas 1 590 887 eurot. Laenude põhiosa tagasimaksed on aasta võrdluses vähenenud 33 046 euro võrra. Detailsem ülevaade laenude lõikes on tabelis 31.

Tabel 31. Laenude teenindamine 2025. aastal

	Laenu tagastamine	Intress	Kokku	Laenu jääk 31.12.2025	Lõpptähtaeg
KIK SA II laen	111 110	16 901	128 011	333 327	2028
KIK SA III laen	49 628	17 372	67 000	379 024	2033
LHV Pank/ kuni 31.12.2019 Danske Pank (2017)	240 000	22 056	262 056	480 000	2027
AS SEB Pank (2017)	40 000	3 969	43 969	80 000	2027
LHV Pank/ kuni 31.12.2019 Danske Pank (2014)	3 174	446	3 620	9 521	2028
Swedbank AS (2018)	360 000	50 475	410 475	1 100 000	2028
AS SEB Pank (2019)	220 000	41 350	261 350	916 000	2029
LHV Pank (2020)	300 000	87 609	387 609	2 190 000	2030
Swedbank AS (2021)	80 000	17 755	97 755	480 000	2031
AS SEB Pank (2022)	16 860	5 569	22 429	119 421	2032
Swedbank AS (2023)	155 000	51 135	206 135	1 240 000	2033
Kapitalirent (väikelaadur)	15 115	3 578	18 693	60 460	2028
Kokku	1 590 887	318 215	1 909 102	7 387 753	

6. VÕRDLUS EELARVESTRATEEGIAGA

Valga valla eelarvestrateegia aastateks 2025–2030 kinnitati volikogus 25. septembril 2024. aastal. 2025. aasta eelarve eelnõu 2. lugemise seletuskirja koostamise ajaks on muudatused võrreldes strateegiaga esitatud alljärgnevas tabelis 32.

Tabel 32. 2025. aasta eelarve võrdlus Valga valla eelarvestrateegiaga 2025-2030

	Eelarvestrateegia 2025	Eelarve 2025	Erinevus
Põhitegevuse tulud kokku	28 194 187	27 780 891	-413 296
Maksutulud	13 595 645	13 684 480	88 835
sh tulumaks	13 167 255	13 171 480	4 225
sh maamaks	415 000	503 000	88 000
sh muud maksutulud	13 390	10 000	-3 390
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 803 632	1 524 506	-279 126
Saadavad toetused tegevuskuludeks	12 672 712	12 496 805	-175 907
sh tasandusfond	5 189 813	5 091 237	-98 576
sh toetusfond	6 988 748	6 686 802	-301 946
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	494 151	718 766	224 615
Muud tegevustulud	122 198	75 100	-47 098
Põhitegevuse kulud kokku	26 713 252	27 015 446	302 194
Antavad toetused tegevuskuludeks	4 369 008	4 232 515	-136 493
Muud tegevuskulud	22 344 244	22 782 931	438 687
sh personalikulud	14 663 219	15 296 845	633 626
sh majandamiskulud	7 501 125	7 373 086	-128 039
sh muud kulud (sh reservfond)	179 900	113 000	-66 900
Põhitegevuse tulem	1 480 935	765 445	-715 490
Investeermistegevus kokku	-2 404 532	-1 794 409	610 123
Põhivara müük (+)	189 000	80 000	-109 000
Põhivara soetus (-)	-5 234 126	-4 193 518	1 040 608
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	3 170 975	2 751 740	-419 235
Põhivara soetamiseks antav sihtfinantseerimine (-)	-100 000	-153 416	-53 416
Finantstulud (+)	50 000	39 000	-11 000
Finantskulud (-)	-480 381	-318 215	162 166
Eelarve tulem (ülejääk + / puudujääk -)	-923 597	-1 028 964	-105 367
Finantseermistegevus	-1 529 102	-1 590 887	-61 785
Kohustuste võtmine (+)	100 000	0	-100 000
Kohustuste tasumine (-)	-1 629 102	-1 590 887	38 215
Likviidsete varade muutus (suurenemine + / vähenemine -)	-2 452 699	-2 619 851	-167 152

Võrreldes 2025. aasta eelarvet eelarvestrateegias esitatud 2025. aastaga on põhitegevuse tulud strateegias kavandatust 413 296 euro võrra väiksemad. Suuremalt jaolt tuleneb erinevus kaupade ja teenuste väiksemast müügitulust (279 126 euro võrra), mis on valdavalt tingitud kultuuriasutuste piletitulu, sotsiaalialalise tegevustulu ja üüritulu väiksemast mahust. Strateegiaga võrreldes on veidi väiksemad ka saadavad tegevustoetused, sh tasandus- ja toetusfond. Samas muud saadud toetused tegevuskuludeks on osutunud 2025. aasta eelarves suuremaks kui strateegias arvestatud (tingituna Haridus- ja Teaduministeeriumi täiendavatest toetustest). Maksutulude summa jääb 2025. aasta eelarves ja eelarvestrateegias suhteliselt samale tasemele.

Erinevalt tulupoolest on 2025. aasta eelarves võrreldes strateegiaga põhitegevuse kulud suuremad (302 194 euro võrra). See on tingitud suurenenud personalikuludest (633 626 eurot). Teised kulud (antavad toetused, majandamiskulud, jm kulud) on 2025. a põhieelarves planeeritud väiksemana kui strateegias.

Investeeringustegevuse tulud ja kulud on eelarvestrateegias kavandatust mõnevõrra väiksemas mahus. Mõningate toetuste taotlusvoorud, millega seotud investeeringud eelarvestrateegias on 2025. aastaks planeeritud (nt Priimetsa tootmis- ja ettevõtlusala väljaarendamine, Tsirguliina Rahvamaja hoone ehitus), ei ole eelarve eelnõu 2. lugemise ajaks veel avatud või on rahastusotsuse ootel (Valga ujula rekonstrueerimine). Samal ajal üks investeeringutest (väikelaaduri soetamine) jõuti ellu viia ka 2024. aasta lõpul.

Finantskulud on 2025. aasta eelarves 162 166 euro võrra väiksemad kui eelarvestrateegias, põhjuseks intressimäärade eeldatust suurem langus. Intressimäärade langus mõjutab vastukaaluks ka intressitulu hoiustelt, mistõttu on ka intressitulu 2025. aasta eelarves mõneti väiksem kui strateegias planeeritud. Vähesel määral on väiksemad ka laenu põhiosa tagasimaksed. Erinevalt eelarvestrateegias kavandatust ei ole 2025. aasta eelarves planeeritud laenukohustuste võtmist, kuna strateegias planeeritud väikelaaduri kapitalirendi leping sõlmiti 2024. aastal.